

Přednáška pro VIII. jarní semestr magisterského studia

Opravné řízení
Řádné opravné prostředky

3. 5. 2011

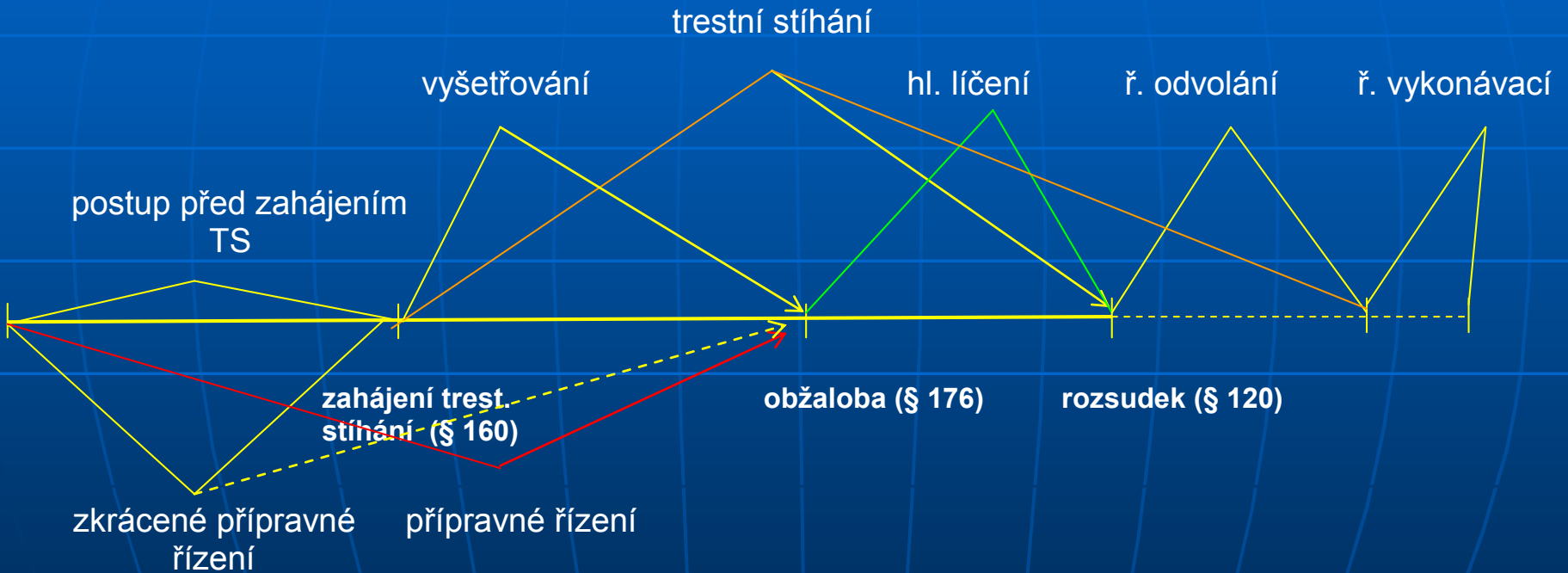
prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Stádia trestního řízení

➤ Trestní řád rozeznává následující stádia:

- Přípravné řízení
- Předběžné projednání obžaloby
- Hlavní líčení
- **Opravné řízení**
- Vykonávací řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

Přezkoumávání rozhodnutí v opravném řízení

- Podstata a účel opravného řízení
 - Vady skutkové (error in facto)
 - Vady právní (error in iure)
 - Vady procesního postupu (error in procedendo)

Zásady opravného řízení

Obecné principy:

- Zásada oficiality
- Zásada práva na obhajobu
- Zásada presumpce nevinoty
- Zásada veřejnosti
- Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zvláštní principy:

- Revizní princip
- Apelační princip
- Kasační princip
- Devolutivní účinek
- Suspenzivní účinek
- Beneficium cohaesionis
- Zákaz reformationis in peius
- **Zákaz dvojího ohrožení**

Opravné prostředky

Řádné:

- Stížnost (§ 141 a násl.)
- Odvolání (§ 245 a násl.)
- Odpor (§ 314g a násl.)

Mimořádné:

- Dovolání (§ 265a a násl.)
- **Stížnost pro porušení zákona** (§ 266 a násl.)
- **Obnova řízení** (§ 277 a násl.)

Řádné opravné prostředky

- Směřují proti rozhodnutí, které dosud nenabylo právní moci a do rozhodnutí o opravném prostředku právní moci nabýt nemůže.
- Druhy řádných opravných prostředků:
 - Odvolání
 - Stížnost
 - Odpor proti trestnímu příkazu

1. Odvolání:

- Proti všem rozsudkům soudu prvního stupně, pokud nenabýly právní moci.
- Široký okruh oprávněných osob:
 - Obžalovaný
 - Státní zástupce
 - Obhájce
 - Zákonný zástupce (opatrovník)
 - Osoby se samostatným odvolacím právem
 - Poškozený
 - Zúčastněná osoba (její zákonný zástupce nebo zmocněnec)
- Posuzuje se podle obsahu.

- Musí být odůvodněno:
 - lhůta k odůvodnění
 - skutečnosti a důkazy, o které se opírá
 - nesprávnost výroku (skutkové vady, právní vady)
 - chybějící výrok
 - porušení ustanovení o řízení

- Podání odvolání a jeho účinky:
 - u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, ve lhůtě 8 dnů od doručení
 - forma podání
 - obsah
 - devolutivní účinek
 - suspenzivní účinek

- **Vzdání se a zpětvzetí odvolání:**
 - mohou učinit všechny osoby oprávněné podat odvolání
 - výslovné prohlášení
 - omezení zpětvzetí na okamžik než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě
 - rozhodnutí soudu (vzetí na vědomí)

Řízení u soudu po podání odvolání

- Řízení u soudu prvního stupně:
 - odstranění nedostatků obsahu odvolání
 - doručení stejnopisu odvolání stranám
 - předložení spisů odvolacímu soudu
 - není přípustná autoremedura
- Řízení u odvolacího soudu:
 - příslušnost odvolacího soudu
 - typy jednání (veřejné a neveřejné zasedání)
 - přítomnost osob
 - přednesení odvolání
 - provádění důkazů
 - rozhodnutí (odmítnutí, zamítnutí, přerušování trestního stíhání, zrušení rozsudku)

- Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu:
 - vázanost odvolacího soudu odvoláním a vytýkanými vadami
 - přezkum pouze oddělitelných výroků a jen z hlediska vytýkaných vad
 - zásada beneficium cohaesionis
 - zásada zákazu reformationis in peius

- Řízení u soudu prvního stupně po vrácení věci:
 - závislost na druhu a způsobu rozhodnutí odvolacího soudu
 - potřebný rozsah nového projednání a rozhodnutí
 - povinnost provést všechny úkony a doplnění nařízené odvolacím soudem
 - vázanost právním názorem odvolacího soudu
 - zákaz reformationis in peius

2. Stížnost

- Stížnost je řádný opravných prostředek, jímž lze napadnout usnesení v trestním řízení.
- Lze ji podat proti usnesení kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení:
 - u policejního orgánu proti každému usnesení
 - u státního zástupce a soudu, kde to zákon výslovně připouští a kde rozhodovali v prvním stupni
- Forma stížnosti je zjednodušená oproti odvolání.
- Suspenzivní účinek tam, kde to zákon výslovně stanoví.
- Devolutivní účinek.

- Oprávněné osoby:
 - osoba, které se usnesení přímo dotýká
 - osoba, která dala podnět k usnesení (ne každá)
 - státní zástupce
 - osoby, které mohou podat ve prospěch obviněného odvolání (usnesení o vazbě a o ochranném léčení)
 - orgán sociálně právní ochrany dětí (mladiství)
 - příbuzní mladistvého

- Zpětvzetí stížnosti

Řízení o stížnosti:

- Podání u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, do 3 dnů od oznámení.
- Lze jí napadnout:
 - nesprávnost některého výroku
 - porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo
- Autoremedura:
 - stížnost je přípustná
 - byla podána oprávněnou osobou
 - byla podána v zákonné lhůtě
 - stížnosti lze vyhovět v plném rozsahu
 - autoremedurou nedojde k dotčení práv jiné strany trestního řízení

Rozhodnutí o stížnosti:

- Nadřízený orgán rozhodne tak, že:
 - stížnost zamítne (formální či věcné důvody)
 - doplní napadené usnesení
 - zruší napadené usnesení bez dalšího
 - zruší napadené usnesení a sám rozhodne
 - zruší napadené usnesení a uloží orgánu, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, aby znovu jednal a rozhodl
- Orgán, jemuž je věc vrácena, je vázán právním názorem stížnostního orgánu a musí provést všechny nařízené úkony.
- Zákaz reformationis in peius.

3. Odpor proti trestnímu příkazu

- Řádný opravný prostředek proti trestnímu příkazu vydanému soudem ve smyslu § 314e.
- Podmínky vydání trestního příkazu:
 - skutkový stav je spolehlivě prokázán, a to i ve zjednodušeném řízení, konaném po zkráceném přípravném řízení
 - lze uložit:
 - trest odnětí svobody do 1 roku s podmíněným odkladem jeho výkonu
 - **trest domácího vězení do 1 roku**
 - trest obecně prospěšných prací (zpráva probačního úředníka)
 - trest zákazu činnosti do 5 let
 - peněžitý trest
 - trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - vyhoštění do 5 let
 - zákaz pobytu do 5 let
 - **trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce do 5 let**

- Oprávněné osoby:
 - ty, které jsou oprávněny podat odvolání ve prospěch obviněného
 - státní zástupce

- Odpor se podává u soudu, který trestní příkaz vydal, ve lhůtě do 8 dnů od jeho doručení.

- Důsledky podání odporu:
 - trestní příkaz se ruší ze zákona
 - samosoudce nařídí hlavní líčení
 - neplatí zákaz reformationis in peius

Usnesení o odvolání

U s n e s e n í

Krajský soud v Ostravě projednal ve veřejném zasedání konaném dne odvolání obžalovaného **Michala Prokeše**, nar. 30. května 1975 v Brně, trvale bytem Jasanova 1, Praha, t.č. bytem Rejchartice 23, okr. Šumperk, č.j. 3 VT 220/2011-203, a rozhodl **t a k t o**:

Podle § 256 trestního řádu se odvolání obžalovaného **z a m í t á**.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný Michal Prokeš uznán vinným jednak trestným činem loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku a trestným činem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku za jednání pod bodem 1) rozsudku, spočívající v tom, že se dne 2. 11. 2010 za pomoci násilí zmocnil kabelky Lucie Novákové se způsobením celkové škody ve výši 2.880,-- Kč. Dále byl uznán vinným trestným činem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 trestního zákoníku za jednání popsané pod bodem 2) a trestným činem podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku za jednání popsané pod bodem 3). Za to byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2,5 roku se zařazením do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byly poškozené Lucie Nováková a Lenka Smetanová odkázány se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti uvedenému rozsudku podal obžalovaný prostřednictvím svého obhájce odvolání, kde ke skutku pod bodem 1) uvádí, že je přesvědčen, že soud I. stupně jeho jednání nesprávně kvalifikoval jako trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. Rozhodně neměl v úmyslu odcizit poškozené Novákové cokoli z jejího majetku, tedy ani její kabelku. Důvodem, proč poškozenou společně se samostatně stíhaným Petrem Svobodou následovali a proč ji kontaktovali bylo to, že měli v úmyslu docílit toho, aby je následovala zpět do restaurace. Nebyl tedy dán úmysl za užití násilí zmocnit se cizí věci a tedy nenaplnil subjektivní stránku trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. Jednáním, kdy předmětnou kabelku následně poškozené nevrátil, ale ji společně se Svobodou zničili, se dopustil trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák.

Pokud se týká trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák., na rozdíl od hlavního líčení připouští, že se tohoto trestného činu dopustil. V případě skutku uvedeného pod bodem 2) napadeného rozsudku se doznal a stejně tak se doznal k jednání pod bodem 3). Na závěr navrhuje, aby odvolací soud zrušil napadený rozsudek a sám ve věci rozhodl tak, že ho uzná vinným za skutek pod bodem 1) trestným činem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák. a trestným činem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák. a dále v případě skutků pod body 2) a 3) napadeného rozsudku trestnými činy krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 a podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zák., za což mu uloží úhrnný trest obecně prospěšných prací v maximální výměře 400 hodin.

Odvolací soud přezkoumal ve smyslu § 254 odst. 1 trestního řádu rozsudek soudu I. stupně v rozsahu odvolání podaného obžalovaným, a to ve výroku o vině pod bodem 1) a dále v navazujícím výroku o trestu a náhradě škody a ve stejném rozsahu i postup řízení, které těmto výrokům předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání obžalovaného není důvodné. Pokud se týká výroku o vině pod bodem 1), již soud I. stupně učinil správná a úplná skutková zjištění, že obžalovaný za použití násilí se zmocnil kabelky s hotovostí a dalšími věcmi, které patřily poškozené Lucii Novákové a že tedy použil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Soud I. stupně v tomto směru konstatuje důkazní situaci spočívající nejen ve výpovědi obžalovaného, ale i ve výpovědi poškozené. Nepomíjí ani další listinné důkazy. Všechny provedené důkazy náležitě zhodnotil jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech, přičemž se opírá právě o výpověď poškozené, které ani odvolací soud nemá důvodu nevěřit. Obžalovaný pouze opakuje obhajobu a domáhá se v podstatě jiného hodnocení důkazů tak, aby bylo uvěřeno jeho tvrzení. Jak již uvádí soud I. stupně, obžalovaný použil násilí jak ve chvíli samotného napadení, tak i poté, co poškozená upadla na zem při nenadálém trhnutí za její kabelku. Sama poškozená o nějakém slovním kontaktu, či náznaku o navázání komunikace naprosto nehovoří. Celou událost popisuje zcela jednoznačně tak, že po cestě k ní přistoupila osoba, která ji chytila za kabelku, přičemž neviděla, o koho jde, protože to bylo rychlé. Jak měla kabelku na rameni, přepadla dozadu a bouchla se do hlavy o chodník. Pak viděla odjždět auto.

Z takového způsobu jednání rozhodně nelze ani náznakem dovodit pravdivost tvrzení obžalovaného, že chtěl s poškozenou navázat kontakt a že jeho úmyslem bylo přimět ji k návratu do restaurace, když s poškozenou naprosto vůbec nekomunikoval, pouze ji za pomoci násilí odebral kabelku a pak se Svobodou autem odjeli. Nelze pominout, že obžalovaný s Petrem Svobodou kabelku prohledali, nalezenou finanční hotovost si rozdělili napůl, přičemž všechny zbývající věci včetně kabelky zničili, vyjma tří kusů hracích šipek, které si obžalovaný ponechal. Za této situace lze jen těžko zpochybňovat závěr soudu I. stupně, že obžalovaný jednal v úmyslu za použití násilí se zmocnit cizí věci. Protože soud I. stupně hodnotil všechny důkazy, vypořádal se s obhajobou obžalovaného, odvolací soud v podstatě ani nemá možnost nutit soud I. stupně k jinému hodnocení důkazů, když sám nevidí žádné další důkazní možnosti, které by mohly vést k jinému hodnocení důkazů. Na základě správně zjištěného skutkového stavu soud I. stupně jednání obžalovaného pod bodem 1) také správně kvalifikoval jako trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák., neboť s ohledem na použité násilí při zmocňování se věcí, nelze použít kvalifikaci podle § 205 odst. 1 písm. d) tr. zák. Obžalovaný svým jednáním taktéž naplnil skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák., což obžalovaný doznává a ani nenamítá.

Při ukládání trestu soud I. stupně správně hodnotil všechny rozhodné skutečnosti ve smyslu § 39 odst. 2 tr. zák. Správně hodnotil nejen okolnosti případu, ale i osobu obžalovaného a v této souvislosti přitěžující i polehčující okolnosti. Nepominul ani charakter a rozsah nyní spáchané trestné činnosti, výši způsobené škody, ale zejména závažnost trestné činnosti v bodě 1) a to, že obžalovaný naplnil skutkovou podstatu více trestných činů. Soud I. stupně také správně přihlédl k trestní minulosti obžalovaného, která mu nepochybně výrazně přitěžuje. Za dané situace trest v trvání dva a půl roku uložený v rámci trestní sazby od dvou do deseti let u nejpřísnějšího trestného činu, rozhodně nelze označit za nepřiměřeně přísný. S ohledem na předchozí trestní postihy pak soudu I. stupně nelze nic vytýkat, pokud uložený trest vyslovil jako nepodmíněný. Stejně tak soud I. stupně obžalovaného pro výkon trestu správně zařadil podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznic s ostrahou. Protože se soud I. stupně náležitě vypořádal i s otázkou náhrady škody a obě poškozené s jejich nároky na náhradu škody odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních, byl napadený rozsudek potvrzen v celém rozsahu a odvolání obžalovaného bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Poučení o opravných prostředcích:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný (§ 139 odst. 1 písm. a), § 140 odst. 1 písm. a) trestního řádu).

Lze však proti němu podat dovolání (§ 265a odst. 1 trestního řádu).

Dovolání mohou podat (§ 265d odst. 1 trestního řádu)

- nejvyšší státní zástupce, který je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch či v neprospěch obviněného (§ 265d odst. 1 písm. a/ trestního řádu)
- obviněný pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno (§ 265d odst. 2 trestního řádu).

Dovolání se podává u soudu, který rozhodl v I. stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje (§ 265e odst. 1 trestního řádu).

O dovolání **rozhoduje Nejvyšší soud České republiky** (§ 265c trestního řádu).

V dovolání, kromě obecných náležitostí, uvedených v § 59 odst. 3 trestního řádu, **musí být uvedeno** (§ 265f odst. 1 trestního řádu)

- proti kterému rozhodnutí dovolání směřuje
- který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je napadán
- čeho se odvolatel domáhá
- konkrétní návrh na rozhodnutí dovolacího soudu
- odkaz na zákonná ustanovení § 265b odst. 1 písm. a-/ nebo § 265b odst. 2 trestního řádu, o které se dovolání opírá.

Rozsah a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání (§ 265f odst. 2 trestního řádu).

Krajský soud v Ostravě
dne

Za správnost vyhotovení:
Lenka Sušilová - *podpis*

JUDr. Pavel Stránský, v.r.
předseda senátu